

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Herki Tomberg
herki.tomberg@emkts.ee

Teie 03.12.2025

Meie 09.12.2025 nr 2.2-9/25/3954-2

Vastus selgitustaotlusele

Andmekaitse Inspektion (AKI) sai Teie pöördumise küsimusega, kas inimesel on õigus nõuda, et tema nimi kustutataks kõikidest varasematest dokumentidest, nt vanadest protokollid jms, või kohustab seadus üksnes, et alates inimese poolse taotluse esitamisest peab kustutama tema nime koguduse nimekirjast, aga varasemaid dokumente ei pea üle kontrollima ja tema nime seal kustutama, kui see juhuslikult peaks seal olema. Selgitate, et reeglina esineb inimese nimi koguduse juhatusse protokollis vaid siis, kui kas ta astub kogudusse või lahkub kogudusest.

Eelkõige selgitame, et AKI ei saa selgitustaotlusele vastates anda konkreetsele juhtumile siduvat õiguslikku hinnangut, see on võimalik ainult järelevalvemenetluses. Märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse §-st 3 tulenevalt on AKI-l kohustus anda õiguslaseid selgitusi asutuse tegevuse aluseks olevate õigusaktide ning asutuse pädevuse kohta. Seega saame antud juhul selgitada üldisi isikuandmete töötlemise põhimõtteid, mida peab järgima, kui töödelda isikuandmeid, sh eriliiki isikuandmeid.

Isikuandmete töötlemist reguleerib eelkõige isikuandmete kaitse üldmäärus (IKÜM), mille kohaselt on isikuandmeteks igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta¹. Isikuandmete töötlemine on isikuandmete või nende kogumitega tehtav automatiseeritud või automatiseerimata toiming või toimingute kogum².

Isikuandmete töötlemisel tuleb lähtuda IKÜM-s sätestatud põhimõtetest. Üheks põhimõtteks on seaduslikkuse nõue, mis tähendab, et igasuguseks isikuandmete töötlemiseks peab esinema õiguslik alus (nt nõusolek, seadus, õigustatud huvi jne). Usuliste ühenduste puhul tuleb arvestada sellega, et usulised ühendused töötlevad eriliiki³ isikuandmeid ning sellistele isikuandmetele on IKÜM kehtestanud rangemad nõuded. Üldjuhul kehtib eriliiki isikuandmete töötlemise keeld⁴, välja arvatud juhul kui esineb IKÜM artikli 9 lõikes 2 sätestatud erand. Järelikult saab usuliste ühenduste poolt andmete töötlemine toimuda ainult IKÜM artikli 6 koostoimes artikli 9 lõike 2 alustega.

Kirikute ja koguduste seadus isikuandmete töötlemist ei reguleeri. Seega siseriiklikult isikuandmete töötlemist usuliste ühenduste poolt reguleeritud ei ole, niisiis tuleb lähtuda IKÜM-ist.

¹ IKÜM artikkel 4 p 1

² IKÜM artikkel 4 p 2

³ Isikuandmed on igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta. Eriliiki isikuandmed on muuhulgas andmed, millest ilmnevad usulised veendumused. Isiku nimi üksi ei kuulu küll eriliiki isikuandmete hulka, kuid kui sinna juurde kuulub ka teave isiku kuulumise kohta usulisse ühendusse või näiteks tema ristimise andmed, siis kogumis moodustavad need eriliigilised isikuandmed.

⁴ IKÜM art 9 lg 1

Usuliste ühenduste puhul saab isikuandmete töötlemise aluseks olla IKÜM artikli 9 lõike 2 punkt a ehk nõusolek. Nõusoleku alusel isikuandmete töötlemise puhul tuleb arvestada, et sellele on kehtestatud sisu ja vorminõuded⁵, mida usuline ühendus kui isikuandmete vastutav töötleja peab järgima. Nõusolek peab olema selgesõnaline, vabatahtlik, konkreetne ja teadlik. Tuleb arvestada, et inimesel on õigus igal ajal oma nõusoleku isikuandmete töötlemiseks tagasi võtta. Seega, juhul kui inimene ühel hetkel võtab oma nõusoleku tagasi ja taotleb seejuures ka kõikide oma isikuandmete kustutamist⁶, siis tuleb seda teha, kui seadusest ei tule alust nende jätkuvaks säilitamiseks. Kuna kirikute ja koguduste seadus ega näiteks ka arhiiviseadus sellist säilitamise kohustust ette ei näe, siis tulekski isikuandmed kustutada. Sellisel juhul hõlmab kustutamine kõiki usulise ühenduse nn andmekogusid, sh näiteks ristimise andmeid.

Teine võimalik õiguslik alus saaks olla IKÜM artikkel 9 lõike 2 punkt d, kuid see kehtib organisatsioonisisese andmetöötluse puhul, väljapoole organisatsiooni tohib andmeid jagada vaid inimese nõusolekul. Lisaks, nimetatud erandile tuginedes tuleb läbi viia õigustatud huvi analüüs, mille läbiviimisel tuleb kaaluda usulise ühenduse õigust andmeid töödelda vs inimese õigust otsustada oma isikuandmete töötlemise üle. Kuid ka sellisel juhul on inimesel õigus nõuda oma isikuandmete kustutamist ning tulemus on tõenäoliselt sama, mis nõusoleku puhul – usuühendustel tekib kohustus kustutada kõik kustutamist taotlenud inimese andmed.

Mööname, et antud juhul põrkuvad erinevad põhiõigused (usuvabadus vs õigus eraelu kaitsele) ja neid tulebki igal konkreetsel juhul eraldi analüüsida, kuid arvestades Euroopa Kohtu viimase aja praktikat, siis näib, et kui siseriiklikus õiguses ei ole eriregulatsiooni usuliste ühenduste poolsele isikuandmete töötlemisele kehtestatud, siis üldjuhul kaalub inimese õigus eraelu puutumatusele üle usulise ühenduse huvi andmeid säilitada ning usulisel ühendustel tuleb andmed kustutada.

Ei saa välistada, et usulise ühenduse liikme teatud andmete töötlemise õiguslik alus ja andmete säilitamise kohustus tuleneb näiteks mingist seaduses või lepingus sätestatud kohustusest, nt raamatupidamisarvestuse pidamisega seotud dokumendid vms. See tähendab, et vastutav töötleja peab juhtumi põhiselt kontrollima, kas konkreetsete andmete säilitamiseks esineb mõni õiguslik alus ning selle puudumisel andmed tuleb kustutada.

Loodame, et meie selgitustest on abi.

Lugupidamisega

Irina Meldjuk
jurist
peadirektori volitusel

---

⁵ IKÜM artikkel 4 p 11, artikkel 7, põhjenduspunkt 32

⁶ IKÜM artikkel 17